

COGITO ERGO DISEGNO

TEXT:
FRANÇOISE PAMFIL

Gradul de conștientizare al lumii din jur îi face pe arhitecți, artiști și pe designeri să se apropie mai mult de succes. Ei pot să dea răspuns unei nevoi, pot să vadă invizibilul și pot la fel de bine crea obiecte utile și cuceritoare. Înțelegând lumea, creatorii au cum să propună o creație formidabilă, reușită și surprinzătoare. Ei au în comun desenul. Ce este, în fond, desenul pentru arhitectură?

IMEDIAT, AI UN CREION?

Când într-o discuție doi arhitecți doresc un argument clar se aude sintagma *imediat, ai un creion?* De ce? Cu siguranță vor recurge la desen. E un mod persuasiv și comod de exprimare. E tipic celor care creează și vor să comunice clar și rapid. Desenul sau exprimarea grafică este proprie celor care vor să scurteze drumul de la idee la cuvinte. Gestul direct de a reprezenta o idee, o imagine, un proiect sau altceva fără cuvinte este desenul.

CE ESTE DESENUL DE ARHITECTURĂ?

Atât în profesia de arhitect, cât și în formarea și educarea sa, mesajul (proiectul) și limbajul (grafica) sunt atât de interrelaționate încât nu se pot separa. Procesul de proiectare include elemente grafice specifice. Ele lămuresc, disting și comunică subiectele distincte ale oricărui demers. Natura elementelor grafice și, de fapt, diferențierea lor conține un mod de desen special. Acesta poate fi crochiu, eboșă, schiță, diagramă. Apoi, modul de desen se exprimă în axonometrie, plan, secțiune, detaliu, perspectivă, ilustrare etc.

CÂND ÎNCEPEM ȘI CÂND ÎNCETĂM ȘĂ VORBIM DESPRE DESEN ÎN ARHITECTURĂ?

Firește că desenul precede arhitectura. Desenul policrom rupestru, cu o vechime de zeci de mii de ani, este simultan reprezentare și magie. Este o primă formă de notare, dar și de artă. Dar arhitectura recurge fundamental la desen ca mod de concepție și comunicare.

CARE ESTE ELEMENTUL GENERATOR AL DESENULUI?

și în continuare care sunt tipurile sau modurile de desen, în ce tehnici și pe ce suporturi? Relația mână-ochi-minte este elementul generator al desenului liber. Pe măsură ce desenezi mai mult privești mai mult la lumea dimprejurul tău. Ești mai atent. Gândești. Desenul e o formă de cunoaștere. El întărește/ranforsează, de asemenea, modalitățile de a percepe realitatea și de a înțelege existentul. Ele-

mentul generator al desenului derivă din nevoia de a reprezenta o idee. Ideea se poate manifesta în tot felul de forme - un obiect, o stare, un personaj, o acțiune, un moment. De aceea desenăm de mici și includem în desenele noastre atât ceea ce vedem, cât și ceea ce ne imaginăm.

Există desen de observație, notă de peisaj, eboșă la motiv, schița de idee și multe altele. Desenul poate conține informații sintetice sau analitice, obiecte reale sau fantastice, elemente reprezentate bidimensional sau tridimensional. Desenul de observație pornește dintr-o conștientizare anume a lumii vizuale. El conține o reacție, un răspuns, un mod de a rezona la o tema vizibilă. Desenul de creație propune o interpretare, un remediu sau o completare/alternativă la lume. În desen se imaginează un lucru înainte ca acesta să existe. Legitățile de facere ale acestui lucru se edifică în și prin intermediul desenului.

În proiectare, desenul se leagă dominant de prezentare și implică o sumă de convenții precum proiecția ortogonală, reprezentarea bidimensională sau tridimensională, scara. Desenul întrupează convenții de alcătuire - cum sunt convergența sau paralelismul - și de textură - linia, accentul, valoarea, umbra, hașura, culoarea.

Tehnica de desen decurge din mod. De exemplu, schița este un gen de desen. Ea încorporează fie desenul de observație, fie un desen de alcătuire viitoare. În ambele cazuri, schița utilizează desenul la mâna liberă, cu un instrument grafic simplu - creion cu mină grafit sau pastă/cerneală.

Suportul unei schițe este cel mai frecvent hârtia. Materialul însă poate fi opac, semitransparent sau transparent, respectiv hârtie, calc, acetat. Aici, câțiva dintre dumneavoastră vor suspina amintindu-și de *foiță*. Denumită și *calc de studiu* sau *hârtie pentru schițe (tracing paper)*, este materialul pe care l-au folosit la studiu zeci sau chiar sute de generații de arhitecți din întreaga lume. Meritul acestui material rezidă în invitația intrinsecă la re-desenare. Suprapunerea ideilor succesive și reconsiderarea sunt lucruri proprii desenului de concept, dar și elemente caracteristice ale desenului pe foiță. Foița are un teritoriu de creație preponderent posibil, cu un vag fertil și fecund. În desenul la mâna liberă - **e posibil**, sau **e cam așa** sunt condiții ce conțin visare și încurajează închipuirea adică în loc să precizeze invită. Foița nu se mai folosește astăzi aproape deloc. Ecranul calculatorului este - în anumite limite - un teritoriu de creație poziționat în **evidență**. El sufocă vagul din anumite reprezentări grafice la mâna liberă însă este fertil prin variație. Desenul *de mouse* păcălește cu valabilitatea (aparent) axiomatică - **e așa**, dar somează la rigoare. Aici, susținătorii parametricismului vor contrabalansa cu argumentarea că desenul digital aduce și filtrează resurse computaționale infinite. Ele ne arată că **e posibil în infinite moduri**, iar anumite subprograme cu deziderate statice, de echilibru estetic sau manufacturare reduc din variante și restrâng răspunsul aproape de necuprins al computerului.

CE DISTINGE DESENUL DE ARHITECTURĂ DE ALTE TIPURI DE DESEN?

Grafica de proiect este un proces permanent. El dezvoltă și consolidează încrederea în talentul și abilitățile grafice ale individului însă are rolul de a comunica specific. Această formă de comunicare este declinată în funcție de tipul de desen, informația conținută, destinația sa, dar și de gradul său de detaliere. Există, de exemplu, în partea grafică a unui proiect de arhitectură, modalități diferite de a redacta informația desenată într-un PT, PD, DE, DDE, după cum un concept de arhitectură se poate reprezenta într-o anumită ilustrare.

Oamenii învață să comunice prin limbaj de foarte devreme. Învață să vorbească, să citească și să scrie. Modul prim al comunicării în orice tip de proiectare - indiferent că vorbim de design vestimentar, de produs sau de clădiri este desenul. Pentru a comunica celorlalți ideile noastre din proiect trebuie să învățăm și să știm să desenăm. Trebuie să desenăm cu o ușurință capabilă să facă ideile noastre clare. Apoi trebuie să fim capabili să re-desenăm. Trebuie să ne autocomunicăm idei grafice pentru că, în timp ce lucrăm la orice temă, lucrare sau proiect, ideile noastre se schimbă și evoluează constant. Astfel, desenăm și re-desenăm.

Limbajul graficii recurge la utilizarea tuturor aspectelor minții - analitice, intuitive, sintetice și chiar emoționale. Desenul de arhitectură conține o serie de instrumente și convenții grafice proprii procesului de proiectare. Ele desfac și refac un obiect, un spațiu sau o clădire de nenumărate ori. Astfel, desenul de arhitectură este un instrument de acompaniament permanent al unui proiect. El conține imaginație și realitate deopotrivă.

DE CE DESEN ÎN ȘI DE ARHITECTURĂ?

Dorim să aflăm care sunt elementele contemporane care oferă caracter metodelor de comunicare vizuală din domeniul spațiului construit. Universul vizual ultradensificat și hegemonia imaginii sunt caracteristici ale secolului al XXI-lea. Ele pun desenul de arhitectură într-un loc al transformării radicale. Dorim să descoperim în acest număr ce anume rămâne neschimbat și ce se modifică în modul de a desena propriu unui arhitect.